4.9.2026 SUPO 951/01.04.01.00/2026

Eduskunnan hallintovaliokunta

HE 71/2026 vp

Suojelupoliisin lausunto hallituksen esityksestä laeiksi turvallisuustutkintalain ja kyberturvallisuusalin 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt suojelupoliisilta lausuntoa edellä mainitusta hallituksen esityksestä. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että Onnettomuustutkintakeskukselle säädettäisiin uudenlainen tehtävä ja toimivaltuudet tutkia erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia.

Aluksi suojelupoliisi toteaa, ettei suojelupoliisi ole osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun, eikä siltä ole pyydetty lausuntoa lainvalmistelun aikana. Näin ollen suojelupoliisilla ei ole enää lainsäätämisprosessin tässä vaiheessa mahdollisuutta lausua ehdotetusta sääntelystä kovinkaan kokonaisvaltaisesti.

Suojelupoliisi haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin tärkeisiin näkökohtiin, jotka ovat hallituksen esityksen perusteluiden valossa jääneet vähälle huomiolle lainvalmistelun aikana

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen [turvallisuustutkintalain] 19, 20 a ja 22 §:ät näyttäisivät perustavan Onnettomuustutkintakeskukselle poikkeuksellisen laajan toimivaltuuskokonaisuuden. Koska erittäin vakavan kyberturvallisuuspoikkeaman taustalla voi olla yhteiskunnan kriittisiin tietojärjestelmiin tunkeutuva valtiollinen toimija, toimivaltuudet mahdollistaisivat suojelupoliisin arvion mukaan Onnettomuustutkintakeskukselle laajan pääsyn muun muassa korkean turvallisuusluokan tiloihin, tietojärjestelmiin ja tietoaineistoihin. Yksityiselämän suojan lisäksi tällaisten tilojen, tietojärjestelmien ja tiedon suojaaminen perustuu esimerkiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24.1 §:n 1 - 2 ja 9 kohtien kaltaisiin salassapitointresseihin.

Vaikka toimivaltuuksien käyttö on rajattu säännöstasolla välttämättömään, **suojelupoliisi pitää ehdotettua sääntelyä ongelmallisena** muun muassa seuraavista syistä.

Ensinnäkin hallituksen esityksen perusteluissa olisi ollut suojelupoliisin näkemyksen mukaan aiheellista arvioida seikkaperäisesti edellä tarkoitetun pääsyn ja siihen liittyvien tietojen käsittelyn aiheuttamia tietosuoja- ja tietoturvariskejä sekä erilaisia oikeudellisia, teknisiä ja toiminnallisia keinoja tällaisten riskien pienentämiseksi. Oleellisia kysymyksiä olisivat olleet muun ohessa Onnettomuustutkintakeskuksen toimitilojen ja teknisten tietojenkäsittely-ympäristöjen turvallisuusratkaisut sekä

R1100 - 0925

SUOJELUPOLIISI
Kaartinkuja 3, PL 151, 00121 HELSINKI
Vaihde 0295 480 131 | kirjaamo@supo.fi | supo.fi

turvallisuusselvitysmenettelyn soveltaminen erittäin vakavia kyberturvallisuuspoikkeamia tutkiviin Onnettomuustutkintakeskuksen virkamiehiin ja ulkopuolisiin asiantuntijoihin. Esimerkiksi nykyisen ja ehdotetun turvallisuustutkintalain 11 §:n sanamuodon perusteella Onnettomuustutkintakeskus voisi käyttää myös ulkomaalaisia asiantuntijoita, jolloin hallituksen esityksessä olisi ollut perusteltua arvioida sitä, mitä riskejä tällaiseen asiantuntijaan voi liittyä ja voidaanko riskejä poistaa riittävästi edes laajalla turvallisuusselvityksellä.

Toiseksi ehdotetut toimivaltuudet rinnastuvat tosiasialliselta toteutustavaltaan ja vaikutuksiltaan useisiin poliisille säädettyihin toimivaltuuksiin. Tästä huolimatta ehdotettu sääntely on huomattavan väljää, eikä siitä ilmene esimerkiksi toimivaltuuksien käyttöön liittyviä erityisiä edellytyksiä, toimivaltaista päätöksentekijää, päätöksentekomenettelyä tai mahdollisen kirjallisen päätöksen tietosisältöä. Hallituksen esityksessä ei myöskään käsitellä tarkemmin tarvetta varmistaa toimenpiteiden kohteina olevien oikeusturva, eikä lakiehdotus sisällä erityistä oikeusturvaa tehostavaa sääntelyä (esim. oikaisumenettely, valitusoikeus, kantelumahdollisuus tai kiellot/poikkeukset toimivaltuuden käyttöalassa).

Kolmanneksi hallituksen esityksen perusteluissa ei ole arvioitu perustuslain 10 §:n 4 momentin kvalifioitujen lakivarausten merkitystä. Kyse on esimerkiksi siitä, että suojelupoliisin arvion mukaan ehdotetut toimivaltuudet voisivat mahdollistaa Onnettomuustutkintakeskukselle pääsyn myös sellaiseen PL 10.4 §:n suojaamaan tietoon, jonka toinen viranomainen on hankkinut oman toimivaltuutensa nojalla muuta käyttötarkoitusta varten. Perustuslakivaliokunta on nimenomaisesti katsonut, ettei tällainen tieto menetä suojaa pelkästään sillä perusteella, että se on hankittu laillista toimivaltuutta käyttämällä (ks. PeVL 26/2025 vp, 3 k ja PeVL 99/2022 vp, s. 12 k). Kannanotto voi rajoittaa tiedon luovuttamista esimerkiksi Onnettomuustutkimuskeskukselle.

Yhteenvetona suojelupoliisi toteaa, että edellä tarkoitettujen puutteiden takia erittäin vakavien kyberturvallisuuspoikkeamien turvallisuustutkinta voisi tietyissä tilanteissa itsessään vaarantaa niitä tärkeitä etuja, joiden turvaamiseksi tutkintaa olisi tarkoitus tehdä. Näin ollen **ehdotettua toimivaltuussääntelyä (19, 20 a ja 22 §) ja mahdollisuutta käyttää ulkopuolista asiantuntijaa (11 §) tulisi suojelupoliisi näkemyksen mukaan rajata säännöstasolla vähintäänkin siten, että toimivaltuuksien ja asiantuntijan käyttö kielletään nimenomaisesti, mikäli se voi vaarantaa kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta taikka näihin liittyviä tärkeitä yleisiä etuja.** Samankaltainen rajaus on voimassa olevan kyberturvallisuuslain (124/2025) 4 §:n 7 momentissa.

Ylitarkastaja Sami Nevalainen

Asiakirja (ID 85371) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 4.9.2026 14.13.47. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.